



Ангел Каралийчев
Железният човек

Един баща имал троица синове. Като пораснали, той повикал зида-ри, поръчал им да измайсторят три къщи и рекъл на синовете си:

– Чеда мои, настана време да се задомите. Къщите, в които ще живеете, са готови. Няма ги само невестите. Трябва да ги доведете.

– Откъде? – попитал най-големият.

– Ще ви кажа – вдигнал се бащата и излязъл на двора, където растяло едно старо ябълково дърво.

Посегнал с десницата си нагоре и откъснал три зачервени ябълки.

– На ви – рекъл – тези ябълки. Хвърлете ги на три страни. Където паднат ябълките, там ще намерите невестите си.

Братята поели ябълките от бащината си ръка. Най-големият се изправил срещу изгрев слънце, замахнал силно и хвърлил ябълката. Тя улучила поповата къща и паднала в градинката, където попската дъщеря седяла под едно бадемово дърво и шиела на гергеф. Щом видяла ябълката, която паднала от небето, девойката, я грабнала и я мушнала в пазвата си. Вторият брат замахнал срещу залез слънце и ябълката му паднала до прага на кметовата къща. Дъщерята на кмета мигом изскочила от къщи и я грабнала. Най-малкият въздъхнал:

– Ех, за мене богати къщи не останаха! – и хвърлил своята ябълка към гората. Тя се понесла като малка месечина над горските върхари и тупнала в най-големия пущинак, до дънера на един стогодишен дъб, където кротичко си пълзяла една костенурка. Като зърнала ябълката, костенурката протегнала едното си краче, примъкнала румения плод до главата си и зачакала.

– Тръгвайте сега – поръчал бащата на синовете си – да доведете невестите си.

Най-големият закрачил към къщата на попа и подир малко се върнал с попската дъщеря.

Средният довел дъщерята на кмета, а най-малкият дълго се шурал из гората, додето намерил ябълката си, и като видял пред кого се е търкунала, горчиво се усмихнал:

– Ех, няма що, такъв ми е бил късметът.

И като се навел, той взел костенурката и ябълката, пуснал ги в торбичката си и се прибрал в новата си къща. Повъртял се насам-нататък, захлупил костенурката под коритото и понечил да излезе, но се досетил, че обречената за него горска жителка може да е гладна, затуй подигнал коритото и сложил ябълката до главата на костенурката.

Заклучил вратата и отишъл на нивата, Цял ден орал. Вечерта се върнал уморен и гладен. Отворил вратата и що да види: цялата къща

светнала – преметена и подредена. Всяко нещо сложено на мястото му, а край огъня наредени тенджери с яденета, едно от друго по-хубави.

– Бре! – зачудил се орачът, – Кой ли ми е подредил къщата и ми е сготвил такава богата вечеря?

Преди да седне на трапезата, той се досетил за костенурката и повдигнал коритото. Нищо. Костенурката си дремела в костените си захлупци. Само ябълката била малко нахапана.

Нахранил се най-малкият брат, изтегнал се в мекото легло, наспал се и на другия ден пак заключил вратата и отишъл да оре. Вечерта заварил къщата още по-хубаво наредена, а тенджерите два пъти по-много.

– Чудна работа! – озадачил се орачът. – Кой влиза в къщата ми и шета, когато вратата е заключена? Трябва да узная тая работа!

На другата сутрин той станал в зори и впрегнал колата. Заминал уж да оре на нивата, но щом излязъл от селото, разпрегнал воловете, пуснал ги да пасат и се върнал у дома си. Скрил се зад къщата, където имало едно малко прозорче, и вторачил очи към стаята. Не щеш ли, по едно време коритото, под което лежала костенурката, се повдигнало. Изпод него се подала костенурката и бутнала с краче ябълката напреде си. Ябълката се търкулнала под полицата, но костенурката запълзяла припряно, източила шия навън и ухапала сладкия плод. Щом преглътнала отхапаното парче – тя мигом се превърнала на девойка, по-хубава от месечината. Запретнала ръкави, измела къщата, наклала огъня, сложила три-четири тенджери с ядене и се заловила да меси хляб. Чевръсто затепкала струйката в ръцете ѝ, а под нея се сипело меко и бяло брашнџце. Като замесила хляба, шътачката насякла дърва на дръвника и опалила пещта.

– Ама че късмет съм имал с тази костенурка! – се улюбнал най-малкият брат и захванал да си свирука, но като си помислил, че щом ошета, хубавицата пак ще се навре в костената черупка, посърнал и решил да изгори черупката. По едно време девойката нарамила кобилищата с празните менци и отишла на кладенеца за вода. Додето се върне, она влязъл в къщи, взел черупката и я хвърлил на двора. В същия миг от небето към облаците се спуснал един сокол, грабнал с нокти черупката и я отнесъл.

– Какво си направил? – викнала девойката, като разбрала, че нейното костено облекло е отнесено от грабливата птица. – Ще има много да патиш!

– За тебе съм готов на всичко – отвърнал момъкът и се захласнал в нея.

До вечерта цялото село научило, че костенурката се е превърнала на девойка, по-хубава от попската и от кметската дъщеря и от всичките други момичета в страната. Вестта за нейната хубост стигнала до ушите и на стария цар. Дигнал се той, разположил се в една златна кочия и отишъл право в къщата на най-малкия брат. Домакинята изскочила да го посрещне, както му е редът. Царят сложил очилата си, изгледал я от главата до петите и изломотил, като се обърнал към момъка:

– Тази девойка не е за тебе. Тя ще дойде в двореца ми, защото е достойна да стане царица!

– Не си давам аз невестата! – отсякъл най-малкият брат.

– Ще я дадеш, сине майчин, и песен ще пееш! – креснал царят й заповядал на слугите си да ударят на упорития момък сто дрянотици.

Озверените царедворци прострели невинния човек на земята и почнали да го налагат, а невестата му си чупела ръцете и викала:

– Ах, защо ми хвърли черупката? Ако ми беше тука, щях да се смаля, да се скрия вътре и да не гледам как те бият тези побеснели хора.

Подир стоте дрянотици царят попитал момъка:

– А сега даваш ли я?

– И на кол да ме набиеш – пак не си я давам! – изпъшкар пребитият.

Царят скръцнал със зъби и заповядал на слугите си бързо да докарат девет козлени чували, пълни догоре – три с просо, три с жито и три с ориз.

Слугите докарали чувалите.

– Изсипете ги на земята и разбъркайте зърното! – повторно заповядал царят.

Слугите натрупали една голяма камара с разбъркано зърно.

– Хайде сега, давам ти срок една нощ – обърнал се царят към най-малкия брат, – залавяй се да отделиш житото от просото и ориза.

Ако свършиш тая работа, додето пропеят първи петли – ще ти остава невестата. Ако не сколасаш – ще я откарам в двореца си!

– Изгубих си новестията! – проговорил клетникът и сълзи потекли от очите му.

Но девойката му избърсала очите с кърпичката си и рекла:

– Не плачи, а тичай по-скоро в горския пущинак, там където е стогодишният дъб. Вземи един камък, почукай до три пъти върху дънера на дъба и речи тъй:

„Стара горо осенова,
осенова, росенова,
поръча ми най-милото –
да му пратиш гъмжилото!“

Щом изречеш тези думи, тръгвай пак насам и тичай, без да се обърнеш.

Отишъл най-малкият брат в горския пущинак и с един камък почукал до три пъти върху кората на стогодишния дъб. Изрекъл думите, които невестата му поръчала да каже, и си тръгнал. Тогава подире му се навървили девет милиона мравки. Като чер ручей зашумели към Неговия дом. Стигнали до купчината със зърното и се заловили за работа. Доде-то пропеят първи петли, мравките отделили смесените зърна и направили три купчини: едната само от житени зърна, втората – само от просени, а третата – от оризови.

Рано в зори се домъкнал царят и като видял, че работата е свършена – прехапал устни и рекъл на момъка:

– Още едно нещо искам от тебе!

– Какво? – попитал момъкът.

– Искам да ми направиш един железен човек, който да може да ходи и да говори. Щом пристигна утре заран, железният човек трябва да излезе пред мене и да ми се поклони.

Повторно посърнал най-малкият брат, но невестата му го утешила;

– Не се съкрушавай, а тичай в гората пак на същото място и речи тъй:

„Стара горо осенова,
осенова, росенова,
поръча ми най-милото –
да изпратиш страшилото!“

Най-малкият брат свършил всичко тъй, както му поръчала невестата, и си тръгнал. Вървял към дома си, без да се обръща, а онова ми ти страшило трополяло, дрънчало, скърцало и ломяло гората. Като стигнал у дома си, най-малкият брат извикал на царя:

– Ей го железния човек!

Царят се облешил и зъбите му затракали от страх. Такъв човек той не бил виждал никога. Ръцете му – стоманени, главата му – бакърена, ботушите – от желязо. Искри изскачали изпод краката му. Щом зърнал

царят, железникът тръгнал срещу него и наместо да му се поклони, дигнал десницата си и замахнал. Зашлевил му една желязна плесница.

Царят се олюлял, паднал на земята и не се дигнал вече.

Тогава царските слуги се разбягали, железният човек се върнал пак в гората, а най-малкият брат заживял честито с хубавата си невеста.

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Сканиране, разпознаване и редакция: unicode, 2007

Публикация:

Ангел Каралийчев
Български народни приказки
Издаелство „Народна младеж“

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3560>]